

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

4. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: навч. посіб. К. : ДЦССМ, 2003. 132 с.

БАРАНОВА Валерія Вадимівна

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СВІТОВУ ПОЛІТИКУ

Сучасний тероризм різноманітний та схильний до мімікрії в залежності від конкретних соціально-економічних умов того чи іншого регіону, внутрішньо- і зовнішньополітичної кон'юнктури в «країнах-притулках» або «країнах-жертвах». Вивчення еволюції та поширення міжнародного тероризму ускладнюється такими факторами:

з одного боку, як і в будь-якій протизаконній та небезпечній діяльності, справжні причини, а головне, методи і перспективи терористичної боротьби ретельно приховуються тими, хто її здійснює;

з іншого боку, занадто широкий доступ до цієї тематики може зашкодити боротьби з тероризмом, як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівні.

Ступінь вивченості міжнародного тероризму є досить різноплановим, оскільки явище тероризму не має свого однозначного трактування та виникнення загалом. Саме тому наукова спільнота досліджує різні його аспекти у різні періоди та по різних регіонах, оскільки кожного разу обґрунтування виникнення тероризму трактується по новому. Вивченням явища тероризму займалися як закордонні, так і вітчизняні автори. Зокрема, Б. Хоффман, А. Шмід, П. Вілкінсон, Е. Шпрінзак, М. Креншоу – вивчали тероризм як концептуальне явище, вітчизняні автори – Н. Лебедева, П. Паршин, С. Зелінський, О. Кореньков – приділяли більшу увагу його проявам у сучасності, ґрунтуючись певною мірою на теорії своїх закордонних колег.

Проте, інтерес до проблеми тероризму в умовах глобалізації продовжує зростати. При цьому, спільні зусилля держав і міжнародних організацій, політиків, громадських діячів та науковців дозволяють виробити ефективні методи боротьби з цим безумовним злом, а подолання негативних наслідків глобалізації дозволить, якщо не усунути зовсім першопричини тероризму, то принаймні, зупинити його поширення як методу політичної боротьби і форми соціального протесту.

Важливою рисою в дослідженнях сучасного міжнародного тероризму є необхідність врахування безлічі чинників політичного, економічного і соціального порядку, що впливають на його розвиток та поширення. У цьому плані вивчення тероризму прямо пов'язане з дослідженнями глобалізації. Взаємообумовлені процеси глобалізації та регіоналізації призводять до подальшого загострення протиріч по осі «Північ-Південь». Складається система світової економіки, яка призводить до однобічного збагачення держав, транснаціональних корпорацій і інших гравців, які представляють благополучні

регіони Європи та Північної Америки, в той час як «південна периферія» – країни і народи колишнього Третього світу все більше відстають від їх рівня розвитку, перетворюючись на заручників системи. І в цьому полягає одна з основних причин багатьох соціально-економічних потрясінь у світі – міжнародного тероризму [1].

Тероризм як невід’ємна частина сьогоденного соціально-економічного і політичного ландшафту зазнає змін, які викликані процесом глобалізації, та досить сильно відрізняються від тероризму часів асасіни або бомбистів-народовольців. Якщо розглядати сутнісні риси системи міжнародних відносин і глобального суспільства в цілому, то більшість терористичних рухів мають або антиглобалістську спрямованість, або в цілому антизахідну, тим самим чітко позиціонуючи себе в світовому політико-ідеологічному просторі.

В епоху глобалізації цілі тероризму також глобальні: протистояння західної цивілізації або її сегменту дозволяє широко використовувати антизахідні ідеологічні штампи для більш ефективного залучення прихильників. Пропаганда радикальних поглядів і тероризму як методу політичної боротьби широко використовує можливості глобального охоплення та ефекту присутності сучасних ЗМІ. При цьому спрацьовує ефект постійного психологічного тиску.

У сучасному світі тероризм носить яскраво виражений транснаціональний характер. Ця риса сучасного тероризму є прямою похідною глобалізації як такої. Не тільки тероризм, а й соціальні конфлікти, фінансові та торговельні відносини, культурні та освітні контакти все частіше перетинають державні кордони без контролю. Цей процес не у всіх регіонах протікає однаково стихійно, але все ж приклади таких «чорних дір» на політичній карті світу як Чечня (1991-1999 роки) та Афганістан до 2002 року свідчать про те, що концентрація і активність терористичних організацій сильніше там, де відсутня здорова державність. Також беззаперечним є зв’язок тероризму зі злочинним світом [2]. В першу чергу це, звичайно, пов’язано з фінансовими можливостями сучасної міжнародної злочинності. Незаконна торгівля наркотиками, зброєю та іншими дорогими нелегальними товарами дуже часто виявляється в числі головних джерел фінансування терористичних організацій. Одночасно злочинний світ виявляється головним постачальником потенційних членів терористичних угруповань, як правило, безпосередніх виконавців терористичних актів: суїцидних атак, вибухів, викрадень літаків, піратських нальотів.

Треба зазначити, що тероризм може набувати релігійні або національні форми. Оскільки не завжди легко відрізнити сепаратизм від національно-визвольного руху або встановити чітку пропорцію між тими чи іншими політичними цілями і допустимими засобами їх досягнення, то створюється основа для подвійних стандартів при оцінці терористичної діяльності за формою і змістом. Ще Пауль Вілкінсон зазначав, що однією з відмінних рис політики є прагнення до оцінки всіх подій і явищ за шкалою «свій-чужий» [3]. Відповідно до такого, політизованим підходом одні і ті ж факти можуть

отримувати протилежну інтерпретацію та оцінку: людей, що ведуть розвідувальну діяльність в інших державах, ділять на «своїх» розвідників і «чужих» шпигунів, а людей, що ведуть збройну боротьбу, на «чужих» бандитів і «своїх» партизан.

Повною мірою цей подвійний стандарт застосовувався в роки «холодної війни», коли протиборчі наддержави прагнули до досягнення своїх глобальних цілей. Коли було необхідно, в пропагандистських цілях протилежна сторона звинувачувалася в підтримці тероризму. Так, адміністрація президента США Рональда Рейгана на початку 80-х років минулого століття, яка проголосила однією з цілей своєї міжнародної політики «боротьбу з міжнародним тероризмом», зараховуючи до нього орієнтовані на Радянський Союз і його союзників, політичні рухи в країнах «третього світу». При цьому, США допомагали тим силам і рухам, які вдавалися до терористичних способів збройної боротьби, якщо це відповідало їхнім власним інтересам і цілям. Американська допомога в великому обсязі надавалася збройної антиурядової опозиції в Афганістані. Відзначимо, що з числа учасників «джихаду» проти радянської військової присутності в Афганістані вийшов «терорист № 1» Усама Бен Ладен. Такий приклад демонструє, наскільки небезпечним і некерованим може бути тероризм для тих, хто його намагається використовувати в своїх цілях.

Приклади подвійного стандарту в оцінці тероризму можна бачити як в минулому, так і сьогодні. Росія та Захід по-різному ставилися до ситуації в Чечні або в Косово. Грузинська влада довго заперечували факт присутності чеченських терористів-бойовиків на своїй території, негласно допомагаючи їм знаходити власні. Потім, Тбілісі різко змінило позицію, звернувшись до США за допомогою в боротьбі з чеченськими терористами, але, очевидно, головними мотивами такого звернення були інші мотиви, ніж щире бажання покінчити з вогнищем тероризму на своїй території.

За останні десятиліття створена значна юридична база у вигляді численних міжнародних конвенцій для боротьби з тероризмом. Нормативні акти передбачають взаємні зобов'язання держав у протидії різним видам і формам терористичної діяльності. Серед них можна відзначити: Токійську конвенцію 1963 року, Гаазьку конвенцію 1970 року, Монреальську конвенцію 1971 року, які спрямовані на боротьбу зі злочинами терористів на повітряному транспорті; Нью-Йоркську конвенцію 1973 року про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом; Нью-Йоркську конвенцію 1979 року про боротьбу з захопленням заручників; Віденську конвенцію 1980 року, Монреальську конвенцію 1991 року про маркування пластичних вибухових речовин.

У деяких регіонах існують власні нормативні акти антитерористичного характеру. Зокрема, в 1977 році під егідою Ради Європи була прийнята Європейська конвенція по боротьбі з тероризмом. Країни СНД уклали між собою Договір про співробітництво в боротьбі з тероризмом. У 2000 році була

прийнята міждержавна Програма співпраці по боротьбі з тероризмом і іншими проявами екстремізму [1].

Як свідчать приклади з історії міжнародних відносин, далеко не завжди можна говорити про сумлінну співпрацю держав у сфері боротьби з тероризмом. Інтереси окремих держав, їх лідерів та правлячих еліт в цій сфері виявлялися не тільки різними, але навіть протилежними. Генезис та, особливо, подальші шляхи розвитку цього процесу також є предметом для політичної та наукової дискусії.

Таким чином, проблема міжнародного тероризму представляє реальну планетарного масштабу загрозу для світової спільноти. Проблема тероризму має власну специфіку, яка відрізняє її від інших загальнолюдських труднощів. Однак, проблема тероризму тісно взаємопов'язана з більшістю глобальних проблем сучасних міжнародних відносин. Вона може бути розглянута як одна з найбільш актуальних глобальних проблем сучасності. За час існування тероризму, міжнародна спільнота виробила низку систем протидії різним видам та формам терористичної діяльності, але інтереси окремих держав, їх лідерів і правлячих еліт в цій сфері нерідко виявлялися не тільки різними, але навіть протилежними, тому ці системи протидії не завжди є ефективними, оскільки в державах, які протистоять тероризму з'являються подвійні стандарти. Саме тому, виникає потреба вдосконалювати методи та системи протидії тероризму, оскільки самі терористичні методи вдосконалюються разом науково-технічним прогресом.

Список використаних джерел:

1. Chaliand, Gérard and Arnaud Blin, eds. (2007) The history of terrorism: from anti quitytoal Qaeda. University of California Press.
2. Shprinzak, E. (1998) The psycho political formation of extreme left terrorism in democracy: The case of the weathermen. In Origins of Terrorism, ed. R. Walter, Washington, DC: Woodrow Wilson Center.
3. Attorney General Holder Urges International Effort to Confront Threat of Syrian Foreign Fighters // Office of PublicAffairs. 2004. URL: <https://www.justice.gov/opa/pr/attorney-general-holder-urges-international-effort-confront-threat-syrian-foreign-fighters>

БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Латинське слово «cultura» увійшло в європейську думку лише у другій половині 18 ст. Сьогодні це поняття має багато значень у різних сферах. В основному під культурою розуміють сфери людської діяльності, пов'язані із самовираженням (релігійне поклоніння, наслідування) людини, проявом її